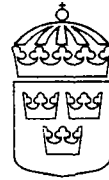

Socialförsäkringsutskottets betänkande 1989/90:SfU8

1988/89
SfU8

Höjt pensionstillskott och förbättringar i
de kommunala bostadstilläggen m.m.

FEMTE HUVUDDTITELN (Tilläggsbudget I)

Sammanfattning

I betänkandet behandlas proposition 1989/90:52 om höjt pensionstillskott och förbättringar i de kommunala bostadstilläggen m.m. samt i samband med denna proposition väckta motioner. Utskottet tillstyrker förslagen i propositionen såvitt avser ändrad beräkning av basbeloppet och höjning av pensionstillskottet. Utskottet tillstyrker vidare förslaget om höjd värdegräns för fastighet m.m. vid prövning av rätt till kommunalt bostadstillägg (KBT) men föreslår att ikraftträdandet skjuts upp. Utskottet föreslår vidare en höjning av det s.k. taket för statsbidragsberättigande KBT utöver vad som anges i propositionen och till följd därav även en höjning av statsbidraget. Motionerna avstyrks.

Till betänkandet har fogats två reservationer och ett särskilt yttrande. M reserverar sig på samtliga punkter, medan c, vpk och mp reserverar sig såvitt avser ändring av basbeloppsberäkningen.

Propositionen

Regeringen (socialdepartementet) har i proposition 1989/90:52 föreslagit riksdagen att

dels

anta de i propositionen framlagda förslagen till

1. lag om ändring i lagen (1988:884) om ändring i lagen (1969:205) om pensionstillskott,
2. lag om ändring i lagen (1969:205) om pensionstillskott,
3. lag om ändring i lagen (1988:1527) om ändring i lagen (1988:883) om ändring i lagen (1962:392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension,
4. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
5. lag om ändring i lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närstående vård,

6. till *Folkpensioner* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1989/90 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag på 220 000 000 kr.,

7. till *Bidrag till kommunala bostadstillägg till folkpension* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1989/90 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag på 38 000 000 kr.

Vidare har regeringen berett riksdagen tillfälle att ta del av vad som i propositionen anförts om statsbidraget till KBT.

Lagförslagen återfinns som bilaga till betänkandet.

Motionerna

1989/90:Sf9 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen avslår regeringens förslag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring.

1989/90:Sf10 av Gullan Lindblad m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen avslår de i propositionen föreslagna lagändringarna, dock med undantag för ändringarna i 4 kap. 14 a § lagen om allmän försäkring och i lagen om ersättning och ledighet för närståendevård,

2. att riksdagen beslutar slopa prövningen av förmögenhetsinnehavet vid beräkningen av kommunalt bostadstillägg.

1989/90:Sf11 av Karin Israelsson m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar avslå propositionen 1989/90:52 såvitt avser förslag om ändrade regler för fastställande av basbeloppet.

1989/90:Sf12 av Carl Bildt m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om beräkningen av basbeloppet.

I motion 1989/90:Sf11 har framställts ytterligare yrkanden, nämligen yrkandena 1–4 och i motion 1989/90:Sf12 ytterligare ett yrkande, nämligen yrkande 2. Dessa yrkanden kommer att behandlas av utskottet i ett senare betänkande.

Utskottet

Inledning

Folkpensioneringen och försäkringen för tilläggspension regleras i lagen (1962:381) om allmän försäkring, AFL. Folkpension kan utges i form av ålderspension, förtidspension eller familjepension. Därutöver finns särskilda folkpensionsförmåner i form av bl.a. pensionstillskott och kommunalt bostadstillägg till folkpension (KBT). Bestämmelser

om dessa förmåner finns i lagen (1969:205) om pensionstillskott resp. lagen (1962:392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension

Utöver folkpensionens generella grundskydd ger den allmänna tilläggs pensioneringen (ATP) ett pensionsskydd som är relaterat till den försäkrades tidigare förvärvsinkomst. För den som inte har ATP eller har lågt ATP-belopp kompletteras folkpensionen med pensions- tillskott. Helt pensionstillskott utgår med 48 % av basbeloppet som tilläggsförmån till ålders- eller änkepension och med 96 % av basbeloppet som tilläggsförmån till förtidspension. Pensionstillskottet avräknas mot utgående ATP. Samma regler för pensionstillskott som nu gäller tillskottet till ålders- eller änkepension gäller fr.o.m. år 1990 tillskott till omställningspension och särskild efterlevandepension.

Pensionerna liksom en del andra förmåner är automatiskt värdesäkrade genom anknytning till basbeloppet inom den allmänna försäkring- ringen.

En översyn av pensionssystemet pågår för närvarande i en parlamen- tariskt tillsatt kommitté, pensionsberedningen (S 1984:03, dir. 1984:42).

I propositionen läggs fram förslag som rör pensionstillskotten och de kommunala bostadstilläggen samt beräkningen av basbeloppet. Försla- gen har lagts fram i samband med de förslag om ett första steg i genomförandet av en skattereform som läggs fram i proposition 1989/90:50 om inkomstskatten för år 1990, m.m. — Därutöver inne- håller proposition 1989/90:52 förslag till vissa redaktionella lagändring- ar.

Basbeloppet enligt AFL

Basbeloppet, som fastställs av regeringen för varje år, utgör 26 400 kr. multiplicerat med det tal (jämförelsetal) som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i november året före det som basbeloppet avser och prisläget i november 1987 (prop. 1987/88:121, SfU31, rskr. 363). Basbeloppet har för år 1989 fastställts till 27 900 kr.

I propositionen föreslås att basbeloppet fr.o.m. år 1991 skall faststäl- las med bortseende från den särskilda prisutveckling som följer av vissa åtgärder som vidtas för att finansiera sänkningen av den statliga inkomstskatten under åren 1990 och 1991. De prisförändringar som inte skall beaktas vid bestämmande av basbeloppet är de som följer av ändringar av den statliga fastighetsskatten, av indirekta skatter och av räntebidrag inom bostadsbidragssystemet. Förslaget får ses mot bak- grund av de förslag som läggs fram i proposition 1989/90:50, genom vilka sänkta inkomstskatter i betydande utsträckning finansieras genom ökade indirekta skatter. Vid frånvaro av särskilda åtgärder skulle enligt den propositionen en betydande del av de skattskyldiga få automatisk kompensation för denna finansiering. Höjda indirekta skatter höjer nämligen konsumentprisindex och därmed basbeloppet, vilket i sin tur höjer basbeloppsanknutna förmåner såsom pensioner. En sådan auto- matisk kompensation skulle urholka skattereformens finansiering och

skulle innebära en betydande omfördelning mellan kollektivet pensionärer och övriga. I propositionen anmäls att statens pris- och konkurrensverk (SPK) ges ett särskilt uppdrag att beräkna storleken av de nämnda prishöjningarna, som inte skall beaktas vid basbeloppsbestämningen.

Förslaget att bortse från vissa prisförändringar vid fastställande av basbeloppet har föranlett fyra motionsyrkanden.

Gullan Lindblad m.fl. yrkar i motion Sf10 yrkande 1 avslag på propositionen i dess helhet, utom såvitt avser vissa redaktionella lagändringar. Avslagsyrkandet, som alltså även omfattar förslaget till ändring av basbeloppsberäkningen, sammanhänger med motionärernas avslagsyrkande på den i proposition 1989/90:50 föreslagna skattereformen. Motionärerna framhåller att manipulationer med basbeloppet skapar långsiktiga problem genom att fastheten i pensionssystemet urgröps och tilltron till systemet undermineras. I motion Sf12 av Carl Bildt m.fl., som väckts med anledning av proposition 1989/90:50, begärs (yrkande 1) ett tillkännagivande om att kopplingen mellan konsumentprisindex och basbeloppet inte skall upplösas.

Karin Israelsson m.fl. yrkar i motion Sf11 yrkande 1 också avslag på förslaget om ändringar i basbeloppsberäkningen. Motionärerna anför att det inte bara är pensionsförmånerna som baseras på basbeloppsförändringar, och de motsätter sig att basbeloppet manipuleras på det föreslagna sättet. De anser vidare att regeringens förslag synes föregripa ställningstagandet till pensionärernas beskattning fr.o.m. år 1991.

Lars Werner m.fl., som i motion Sf9 också yrkar avslag på förslaget om ändringar i basbeloppsberäkningen, motiverar sitt ställningstagande med de osäkerhetsfaktorer som finns när det gäller hur skatteomläggningen kommer att drabba pensionärerna. Motionärerna anför att åtgärden rubbar värdesäkringen av pensionerna och att prishöjningarna för pensionärerna säkerligen blir betydligt större än vad som kompenseras genom de övriga förslagen i propositionen.

Såsom anförts i proposition 1989/90:50 skulle — om inte särskilda åtgärder vidtogs — en betydande del av de skattskyldiga få automatisk kompensation för de ökade indirekta skatter som enligt den propositionen skall finansiera de sänkta inkomstskatterna. Utskottet tillstyrker därför förslaget i proposition 1989/90:52 om ändring av basbeloppsberäkningen och avstyrker bifall till motionerna Sf9, Sf10 yrkande 1 i denna del, Sf11 yrkande 1 och Sf12 yrkande 1.

Pensionstillskott

Pensionärer utan ATP eller med låg ATP har, som ovan nämnts, utöver folkpension även rätt till pensionstillskott.

I propositionen föreslås att pensionstillskottet när det utgår som tilläggsförmån till ålderspension, omställningspension, särskild efterlevandepension eller änkepension höjs från 48 % till 50 % av basbeloppet, och när det utgår som tilläggsförmån till förtidspension från 96 % till 100 % av basbeloppet. Kostnaderna för de höjda pensionstillskott-

ten beräknas till 440 milj. kr. för år räknat. Till följd därav begärs att 220 000 000 kr. skall anvisas på tilläggsbudget I för budgetåret 1989/90.

Avslagsyrkandet i motion Sf10 av Gullan Lindblad m.fl. omfattar även förslaget till höjning av pensionstillskotten.

Som påpekas i propositionen betalar de pensionärer som enbart har inkomster som motsvarar folkpension och pensionstillskott inte heller någon skatt på dessa inkomster. Pensionärer med enbart sådana inkomster kommer därmed inte heller att få del av den i proposition 1989/90:50 föreslagna inkomstskattesänkningen. För att den föreslagna skattereformen inte skall få oönskade fördelningspolitiska effekter är det därför enligt propositionen nödvändigt att denna pensionärsgrupp kompenseras för de prisförändringar som blir en följd av den föreslagna finansieringen av reformen. — Utskottet delar denna uppfattning och tillstyrker bifall till propositionen såvitt avser höjda pensionstillskott. Bifall till motion Sf10 yrkande 1 i denna del avstyrks.

KBT

KBT är, som framgått ovan, en inkomstprövad pensionsförmån. KBT utges med det belopp och enligt de grunder som varje kommun själv bestämmer. Grundvalen för beräkning av tilläggets storlek är pensionärens inkomster och den bostadskostnad han har.

Reglerna för inkomstprövningen av en pensionärs rätt till KBT är angivna i lagen. Reglerna innebär också att KBT minskas vid förmögenhetsinnehav. Enligt dessa regler beaktas vid beräkning av avkastning av förmögenhet tillgångar i form av bl.a. aktier och obligationer, banktillgodohavanden, kontanter, fordringar, bostadsrättslägenhet, andelar i ekonomiska föreningar och fastigheter. För en- eller tvåfamiljsfastighet som pensionären bor i beräknas avkastningen enligt den s.k. schablonmetoden vid taxering till statlig inkomstskatt. Från denna summa får vissa avdrag göras. För jordbruks- och övriga fastigheter beräknas avkastningen till 5 % av fastighetens taxeringsvärde. Samma procentsats gäller vid beräkning av avkastning av banktillgodohavanden, aktier, bostadsrättslägenheter och andelar i ekonomiska föreningar. Förmögenhetsavkastningen höjs med 10 % av det belopp varmed förmögenheten överstiger 60 000 kr. för den som är gift och 75 000 kr. för annan. En en- eller tvåfamiljsfastighet eller en jordbruksfastighet som ägs av den pensionsberättigade tas vid förmögenhetens beräkning upp till en fjärdedel av den del av taxeringsvärdet som överstiger 400 000 kr. Motsvarande gäller andel i bostadsrättsförening, bostadsförening eller bostadsaktiebolag.

I propositionen föreslås med hänsyn till de höjda taxeringsvärden som väntas vid 1990 års fastighetstaxering att gränsen 400 000 kr. för fastighetsvärde eller värdet av andel i bostadsrättsförening m.m. höjs till 800 000 kr. fr.o.m. den 1 juli 1990.

Avslagsyrkandet i motion Sf10 av Gullan Lindblad m.fl. omfattar även förslaget i dessa delar. I yrkande 2 i samma motion begärs att riksdagen beslutar att slopa prövningen av förmögenhetsinnehavet vid beräkning av KBT.

Såsom anförs i propositionen kommer den prisutveckling som har skett under senare år att medföra höjda taxeringsvärden vid 1990 års fastighetstaxering. Med den gällande konstruktionen av vissa inkomstprövningsregler kommer pensionärer som har egna fastigheter eller bostadsrättslägenheter att till följd av prisutvecklingen och den därav följande upptaxeringen av fastigheter få kraftigt höjda inkomster enligt inkomstberäkningen för KBT, och deras möjligheter att bo kvar i bostaden kan försämrats betydligt. Dessa konsekvenser kan inte heller enligt utskottets mening godtas.

Enligt utskottets uppfattning skulle det emellertid föra för långt att nu, såsom begärs i motion Sf10, helt slopa betydelsen av förmögenhetsinnehav för rätten till KBT. Utskottet vill också påpeka att i proposition 1989/90:50 anges att frågan om den framtida utformningen av folkpension och KBT kommer att prövas närmare i samband med det fortsatta arbetet med skatte- och bidragsregler för pensionärer fr.o.m. år 1991.

Utskottet instämmer således i regeringens förslag att värdegränsen för fastighetsinnehav vid KBT-beräkning bör höjas till 800 000 kr. Utskottet har emellertid uppmärksammat på att det kan föreligga vissa administrativa problem att låta höjda taxeringsvärden slå igenom vid KBT-beräkningen redan samma år som höjningen sker. Ett skäl till detta är att underrättelse om fastighetstaxeringsbeslut kan lämnas så sent som den 30 juni under taxeringsåret och att fastighetsägaren sedan kan avge erinringar mot beslutet fram t.o.m. den 30 augusti. I riksför-säkringsverkets föreskrifter (RFFS 1979:5) om inkomstberäkning m.m. har verket föreskrivit att, om taxeringsvärdet för fastigheter som beaktas vid beräkning av förmögenhet och avkastning vid fastställande av KBT ändras, det nya värdet skall användas vid beräkningen först fr.o.m. året efter det år då taxeringsvärdet ändrats. Utskottet anser att detta förfarande både av administrativa skäl och för att få likformighet mellan olika KBT-berättigade fastighetsinnehavare bör tillämpas också vid den nu förestående fastighetstaxeringen. De år 1990 ändrade värdena bör således slå igenom vid beräkningen av KBT först år 1991. Utskottet föreslår därför att tidpunkten för ikraftträdandet av bestämmelsen om höjd värdegräns för fastighetsinnehav skjuts fram till den 1 januari 1991.

Med det anförda tillstyrker utskottet förslagen i proposition 1989/90:52 i denna del, utom såvitt avser tidpunkten för tillämpningen av nya fastighetsvärdegränser vid KBT-prövning, och avstyrker bifall till motion Sf10 yrkande 1 i denna del och yrkande 2.

Fr.o.m. år 1988 är kommunerna skyldiga att utge KBT. De bestämmer själva vilka grunder som skall gälla men bostadstillägget måste minst täcka den bostadskostnad som ligger till grund för statsbidraget. Reglerna om statsbidragets utformning och förutsättningarna för sådant bidrag finns i förordningen (1979:830) om statsbidrag till kommunalt

bostadstillägg till folkpension. Tillägget skall svara för minst 80 % av varje del av den månatliga bostadskostnad som överstiger 80 kr. men inte 1 500 kr. för ogift pensionär resp. 80 kr. men inte 1 650 kr. för makar. Kommunen får statsbidrag med 25 % av sina KBT-kostnader i dessa intervall.

I propositionen redovisas regeringens avsikt att fr.o.m. den 1 januari 1990 höja det s.k. taket för den del av det kommunala bostadstillägget som berättigar till statsbidrag med 100 kr. till 1 600 kr. för ogifta pensionärer och till 1 750 kr. för makar. Åtgärden beräknas medföra en ökning av statsbidragskostnaderna med 76 milj. kr. och av kommunernas kostnader med 12 milj. kr. för år räknat. Till följd av de ökade statsbidragskostnaderna begärs att för budgetåret 1989/90 ett förslagsanslag om 38 000 000 kr. skall anvisas på tilläggsbudget I.

Avslagsyrkandet i motion Sf10 av Gullan Lindblad m.fl. omfattar även denna del av propositionen.

Regeringen framhåller i propositionen att skillnaderna kan vara avsevärda mellan olika kommuner vad beträffar storleken på de kommunala bostadstilläggen. Dessa skillnader tillsammans med de förslag till finansiering av inkomstskattereformen som läggs fram i proposition 1989/90:50 motiverar även enligt utskottets uppfattning en höjning av den övre gränsen för den del av bostadskostnaden som kan ligga till grund för statsbidrag till KBT.

SPK:s ovan nämnda uppdrag att beräkna priset effekter av förändringar inom skatteområdet har fullföljts. I verkets promemoria "Beräkning av teoretiska effekter på konsumentprisindex till följd av vissa förändringar inom skatteområdet m.m. under år 1990" anges att de aktuella prispåverkande åtgärderna kan beräknas ge upphov till en total teoretisk konsumentprisindexeffekt på 2,93 %. Av promemorian framgår också att de åtgärder som påverkar boendekostnader hör till dem som svarar för de största bidragen till ökningen.

Med hänsyn till att de aktuella priset effekterna sålunda kan beräknas bli större än som förutsetts i regeringens proposition anser utskottet att den övre gränsen för den del av bostadskostnaden som kan ligga till grund för statsbidrag till KBT bör höjas med ytterligare 100 kr. Detta innebär att statsbidrag till KBT kan utges under förutsättning att tillägget enligt kommunens grunder täcker minst 80 % av den del av den månatliga bostadskostnaden som överstiger 80 kr. men inte 1 700 kr. för en ogift pensionär resp. 80 kr. men inte 1 850 kr. för makar. Förslaget medför att statsbidragskostnaderna för år räknat kan beräknas öka med ytterligare 64 milj. kr., dvs. med totalt 140 milj. kr. Detta innebär att statsbidraget till KBT för budgetåret 1989/90 behöver ökas med ytterligare 32 milj. kr, dvs. med totalt 70 milj. kr. Kommunernas kostnader kan med utskottets förslag beräknas öka med 43 milj. kr. för år räknat.

Det anförda bör med anledning av propositionen och med avslag på motion Sf10 yrkande 1 i denna del ges regeringen till känna. Vidare bör till anslaget D 3. Bidrag till kommunala bostadstillägg till folkpension för budgetåret 1989/90 anvisas ytterligare 70 milj. kr.

I propositionen föreslås också vissa redaktionella ändringar i AFL och i lagen om ersättning och ledighet för närståendevård. Propositionen har i denna del inte föranlett några motionsyrkanden, och utskottet har inte heller någon erinran i denna del.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *basbeloppet m.m.*

att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:52 i denna del och med avslag på motionerna 1989/90:Sf9, 1989/90:Sf10 yrkande 1 i denna del, 1989/90:Sf11 yrkande 1 och 1989/90:Sf12 yrkande 1 antar de i propositionen framlagda förslagen till

1. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
2. lag om ändring i lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård,

res. 1 (m, c, vpk, mp)

2. beträffande *pensionstillskott*

att riksdagen med bifall till propositionen i denna del och med avslag på motion 1989/90:Sf10 yrkande 1 i denna del *dels* antar de i propositionen framlagda förslagen till

1. lag om ändring i lagen (1988:884) om ändring i lagen (1969:205) om pensionstillskott,
2. lag om ändring i lagen (1969:205) om pensionstillskott, *dels* till *Folkpensioner* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag på 220 000 000 kr.,

res. 2 (m)

3. beträffande *KBT vid förmögenhetsinnehav*

att riksdagen med anledning av propositionen i denna del och med avslag på motion 1989/90:Sf10 yrkande 1 i denna del och yrkande 2 antar det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1988:1527) om ändring i lagen (1988:883) om ändring i lagen (1962:392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension med den ändringen att punkterna 1 och 3 ikraftträdandebestämmelserna skall ha följande såsom *Utskottets förslag* betecknade lydelse:

Propositionens förslag

1. Denna lag träder i kraft, i fråga om 5 § första stycket fjärde meningen och 5 § andra stycket frånsett höjningen av beloppsgränsen 400 000 kronor till 800 000 kronor den 1 juli 1989, i fråga om 5 § andra stycket såvitt avser nämnda höjning av beloppsgränsen den 1 juli 1990, och i övrigt den 1 januari 1990.

3. De nya föreskrifterna i 5 § första stycket fjärde meningen och de föreskrifter i 5 § andra stycket som träder i kraft den 1 juli 1989 tillämpas inte i fråga om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg som avser tid före den 1 juli 1989. De nya föreskrifter i 5 § andra stycket som träder i kraft den 1 juli 1990 tillämpas inte i fråga om hustrutillägg eller kommunalt bostadstillägg som avser tid före den 1 juli 1990.

Utskottets förslag

1. Denna lag träder i kraft, i fråga om 5 § första stycket fjärde meningen och 5 § andra stycket frånsett höjningen av beloppsgränsen 400 000 kronor till 800 000 kronor den 1 juli 1989, i fråga om 5 § andra stycket såvitt avser nämnda höjning av beloppsgränsen den 1 januari 1991, och i övrigt den 1 januari 1990.

3. De nya föreskrifterna i 5 § första stycket fjärde meningen och de föreskrifter i 5 § andra stycket som träder i kraft den 1 juli 1989 tillämpas inte i fråga om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg som avser tid före den 1 juli 1989. De nya föreskrifter i 5 § andra stycket som träder i kraft den 1 januari 1991 tillämpas inte i fråga om hustrutillägg eller kommunalt bostadstillägg som avser tid före den 1 januari 1991.

res. 2 (m)

4. beträffande statsbidraget till KBT

att riksdagen med anledning av propositionen i denna del och med avslag på motion 1989/90:Sf10 yrkande 1 i denna del dels som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

dels till Bidrag till kommunala bostadstillägg till folkpension på tilläggsbudget 1 till statsbudgeten för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag på 70 000 000 kr.

res. 2 (m)

Stockholm den 7 december 1989

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Doris Håvik

Närvarande: Doris Håvik (s), Gullan Lindblad (m), Börje Nilsson (s), Ulla Johansson (s), Sigge Godin (fp), Karin Israelsson (c), Lena Öhrsvik (s), Margit Gennser (m), Nils-Olof Gustafsson (s), Ingegerd Elm (s), Maud Björnemalm (s), Hans Dau (m), Barbro Sandberg (fp), Rune Backlund (c), Margó Ingvardsson (vpk), Ragnhild Pohanka (mp) och Christina Pettersson (s).

1. Basbeloppet m.m.

Gullan Lindblad (m), Karin Israelsson (c), Margit Gennser (m), Hans Dau (m), Rune Backlund (c), Margó Ingvardsson (vpk) och Ragnhild Pohanka (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar med "Såsom anförs" och slutar med "yrkande 1." bort ha följande lydelse:

Regeringens förslag innebär en fortsatt manipulering av basbeloppet. Detta innebär både att värdesäkringen av pensionerna rubbas och att problem skapas för förmåner inom andra områden än den allmänna försäkringen, där förmånen knutits till basbeloppet. Förändringar i sättet att beräkna basbeloppet skapar långsiktiga problem genom att fastheten i pensionssystemet gröps ur och tilltron till systemet undermineras. Sambandet mellan konsumentprisindex och basbeloppet är av väsentlig betydelse för att pensionärer och andra grupper skall känna trygghet och säkerhet inför statsmakternas ambitioner att kompensera dem för eventuella prisförändringar. Utskottet anser att den osäkerhet som skapas med ändrade beräkningsgrunder för basbeloppet inte kan godtas och avstyrker därför bifall till propositionen i denna del. Vad utskottet anfört om förändringar av basbeloppet bör ges regeringen till känna.

dels att moment 1 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1. beträffande *basbeloppet m.m.*

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Sf9, 1989/90:Sf10 yrkande 1 i denna del, 1989/90:Sf11 yrkande 1 och 1989/90:Sf12 yrkande 1 samt med anledning av proposition 1989/90:52 i denna del

dels antar

1. 4 kap. 14 a § samt ingressen och ikraftträdandebestämmelsen såvitt avser denna paragraf i förslaget till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,

2. lag om ändring i lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård,

dels avslår 1 kap. 6 § samt ingressen och ikraftträdandebestämmelserna i övrigt i förslaget till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,

dels som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. Pensionstillskott, KBT vid förmögenhetsinnehav och statsbidraget till KBT (mom. 2, 3 och 4)

Gullan Lindblad, Margit Gennser och Hans Dau (alla m) anser

dels att de delar av utskottets yttrande som på s. 5 börjar med "Som påpekas" och slutar med "del avstyrks.", på s. 6 börjar med "Såsom

anförs" och slutar med "och yrkande 2." och på s. 7 börjar med "Regeringen framhåller" och slutar med "ytterligare 70 milj. kr." bort ha följande lydelse:

Proposition 1989/90:52 är en följd av regeringens förslag i proposition 1989/90:50 om inkomstskatten för år 1990, m.m. De i den propositionen föreslagna ändringarna i skattereglerna bygger på principerna att marginalskatterna skall sänkas och att skattebortfallet skall kompenseras fullt ut genom en höjning av indirekta skatter och minskade avdragsmöjligheter. Detta leder till höjd inflation och till att låginkomsttagare, inte minst pensionärer, kommer att beröras av de föreslagna skattehöjningarna samtidigt som de kommer att erhålla mycket små eller inga skattesänkningar. Dessa omläggningar leder till mindre lämpliga fördelningseffekter.

En väl balanserad skattereform måste — som närmare utvecklas i reservation 1 till skatteutskottets betänkande över proposition 1989/90:50 — bygga på en kombination av marginalskattesänkningar och sänkningar av det totala skattetrycket samt neddragningar i de offentliga utgifterna. Med en sådan reform hålls inflationstakten nere och behovet av ytterligare kompensation till de mest utsatta grupperna undviks. Utan de långtgående och kraftiga skattehöjningar som föreslås i proposition 1989/90:50 behöver alltså inte de förändringar av pensionstillskottet och det kommunala bostadstillägget som föreslås i proposition 1989/90:52 göras, och utskottet avstyrker bifall till dessa förändringar. Den förmögenhetsprövning som görs vid beräkning av kommunalt bostadstillägg bör enligt utskottets uppfattning helt slopas, vilket bör ges regeringen till känna.

dels att moment 2 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

2. beträffande *pensionstillskott*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Sf10 yrkande 1 i denna del

dels avslår propositionens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1988:884) om ändring i lagen (1969:205) om pensionstillskott,

2. lag om ändring i lagen (1969:205) om pensionstillskott,

dels avslår propositionens förslag till ytterligare medelsanvisning till *Folkpensioner*,

dels att moment 3 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

3. beträffande *KBT vid förmögenhetsinnehav*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Sf10 yrkande 1 i denna del och yrkande 2

dels avslår propositionens förslag till lag om ändring i lagen (1988:1527) om ändring i lagen (1988:883) om ändring i lagen (1962:392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension,

dels som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

dels att moment 4 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1988/89:SfU8

4. beträffande *statsbidraget till KBT*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Sf10 yrkande 1 i denna del

dels avslår propositionens förslag till ytterligare medelsanvisning till *Bidrag till kommunala bostadstillägg till folkpension,*

dels som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Särskilt yttrande

KBT vid förmögenhetsinnehav

Sigge Godin och Barbro Sandberg (fp) anför:

I betänkande 1988/89:SfU20 reserverade vi oss för motionsyrkanden om att förmögenhetsinnehav inte skulle beaktas vid prövning av rätten till KBT. Vi vidhåller denna uppfattning men anser att frågan bör prövas i ett vidare sammanhang och avser att återkomma i frågan under den allmänna motionstiden 1990.

1 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1988: 884) om ändring i lagen (1969: 205) om pensionstillskott

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1969:205) om pensionstillskott i paragrafens lydelse enligt lagen (1988: 884) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Pensionstillskottet till ålderspension, omställningspension, särskild efterlevandepension eller änkepension är *fyrtioåtta* procent av basbeloppet enligt 1 kap. 6 § lagen (1962: 381) om allmän försäkring, om inte annat följer av bestämmelserna i andra och tredje styckena.

Pensionstillskottet till ålderspension, omställningspension, särskild efterlevandepension eller änkepension är *femtio* procent av basbeloppet enligt 1 kap. 6 § lagen (1962: 381) om allmän försäkring, om inte annat följer av bestämmelserna i andra och tredje styckena.

För den som har börjat att ta ut sin ålderspension tidigare eller senare än den månad under vilken han fyller sextiofem år är pensionstillskottet det belopp som framkommer om det i första stycket angivna procenttalet minskas eller ökas i motsvarande mån som pensionen skall minskas eller ökas enligt 6 kap. lagen om allmän försäkring.

Pensionstillskottet till änkepension, som enligt 8 kap. 4 § andra eller tredje stycket lagen om allmän försäkring i detta lagrumms lydelse vid utgången av år 1989 betalas ut med minskat belopp, är det belopp som framkommer om det i första stycket angivna procenttalet minskas i motsvarande mån. Pensionstillskottet till halv ålderspension är hälften av det pensionstillskott som angetts i första eller andra stycket. För den som har två tredjedelar av hel särskild efterlevandepension eller halv sådan pension eller har änkepension, som med tillämpning av punkt 6 i övergångsbestämmelserna till lagen (1988: 881) om ändring i lagen (1962: 381) om allmän försäkring betalas ut med viss andel av en oreducerad sådan pension, är pensionstillskottet motsvarande andel av det pensionstillskott som angetts i första stycket.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1969:205) om pensionstillskott

1988/89:SfU8
Bilaga

Härigenom föreskrivs att 2 a § lagen (1969:205) om pensionstillskott skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Pensionstillskottet till förtidspension är nittiosex procent av basbeloppet enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring, om inte annat följer av bestämmelserna i andra stycket.

Föreslagen lydelse

2 a §¹

Pensionstillskottet till förtidspension utgör ett basbelopp enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring, om inte annat följer av bestämmelserna i andra stycket.

För den som har två tredjedelar av hel förtidspension eller halv förtidspension är pensionstillskottet motsvarande andel av det pensionstillskott som anges i första stycket. För den som får förtidspension för tid efter det att ålderspension upphört att betalas ut enligt 6 kap. 3 § lagen om allmän försäkring skall pensionstillskottet minskas i motsvarande mån som förtidspensionen minskas enligt 7 kap. 4 § andra stycket lagen om allmän försäkring.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1990. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om pensionstillskott för tid före ikraftträdandet.

3 Förslag till

1988/89:SfU8

Bilaga

Lag om ändring i lagen (1988: 1527) om ändring i lagen (1988: 883) om ändring i lagen (1962: 392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1988:1527) om ändring i lagen (1988: 883) om ändring i lagen (1962: 392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension¹ att 5 § och punkt 1 och 3 av ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §

Med årsinkomst avses i denna lag den inkomst, för år räknat, som någon kan antas komma att få under den närmaste tiden. Såsom inkomst räknas inte allmänt barnbidrag, folkpension, tilläggspension enligt lagen (1962: 381) om allmän försäkring till den del pensionen föranlett minskning av pensionstillskott enligt 3 § lagen (1969: 205) om pensionstillskott eller av barnstillägg enligt 9 kap. 1 § sista stycket lagen om allmän försäkring i detta lagrumms lydelse vid utgången av år 1989, livränta som avses i 17 kap. 2 § nyssnämnda lag i vad den enligt samma lagrum avdragits från pension eller understöd som någon på grund av släktskap eller svägerlag kan vara föranledd att utge. Som inkomst räknas inte heller vuxenstudiebidrag enligt studiestödslagen (1973: 349) eller lagen (1983: 1030) om särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa eller utbildningsbidrag vid arbetsmarknadsutbildning. För den som uppbär folkpension i form av ålderspension skall som inkomst inte räknas sådan intäkt av tjänst som avses i 32 § 1 mom. a) kommunalskattelagen (1928: 370). Vid inkomstberäkningen skall för den som uppbär folkpension i form av halv eller två tredjedelar av hel förtidspension bortses från ett belopp som motsvarar skillnaden mellan

a) ett för den försäkrade beräknat belopp av hel förtidspension jämte däremot svarande pensionstillskott, beloppet i förekommande fall beräknat med beaktande av bestämmelserna i 17 kap. 2 § lagen om allmän försäkring och

b) den utgående förtidspensionen jämte pensionstillskott.

Vid uppskattning av förmögenhets avkastning skall denna höjas med tio procent av det belopp, varmed förmögenheten överstiger för den som är gift sextiotusen kronor, och för annan sjuttiofemtusen kronor. Vid beräkning av förmögenhet skall värdet av fastighet, som avses i 24 § 2 mom. kommunalskattelagen (1928: 370), tas upp till en fjärdedel av fastighetens taxeringsvärde, till den del detta överstiger 400 000 kronor. Detsamma skall gälla vid beräkning av värdet av jordbruksfastighet. Värdet av andel i bostadsrättsförening, bostadsför-

Vid uppskattning av förmögenhets avkastning skall denna höjas med tio procent av det belopp, varmed förmögenheten överstiger för den som är gift sextiotusen kronor, och för annan sjuttiofemtusen kronor. Vid beräkning av förmögenhet skall värdet av fastighet, som avses i 24 § 2 mom. kommunalskattelagen (1928: 370), tas upp till en fjärdedel av fastighetens taxeringsvärde, till den del detta överstiger 800 000 kronor. Detsamma skall gälla vid beräkning av värdet av jordbruksfastighet. Värdet av andel i bostadsrättsförening, bostadsför-

¹ Lagen omtryckt 1976: 1014.

ening eller bostadsaktiebolag, tas upp till en fjärdedel av värdet enligt 4 § tolfte stycket lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt, till den del detta överstiger 400 000 kronor. Har den pensionsberättigade eller hans make flera sådana fastigheter eller andelar, som avses här, gäller bestämmelserna endast för en av dessa och då i första hand för den som utgör stadigvarande bostad för den berättigade.

Värdet av naturaförmåner skall uppskattas efter regler, som fastställas av regeringen.

I fråga om makar skall årsinkomsten för envar av dem beräknas utgöra hälften av deras sammanlagda årsinkomst och värdet av förmögenhet beräknas utgöra hälften av deras sammanlagda förmögenhet.

Årsinkomst avrundas för envar pensionsberättigad till närmast hela tiotal kronor.

1. Denna lag träder i kraft, i fråga om 5 § första stycket fjärde meningen och 5 § andra stycket den 1 juli 1989, och i övrigt den 1 januari 1990.

ening eller bostadsaktiebolag, tas upp till en fjärdedel av värdet enligt 4 § tolfte stycket lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt, till den del detta överstiger 800 000 kronor. Har den pensionsberättigade eller hans make flera sådana fastigheter eller andelar, som avses här, gäller bestämmelserna endast för en av dessa och då i första hand för den som utgör stadigvarande bostad för den berättigade.

1. Denna lag träder i kraft, i fråga om 5 § första stycket fjärde meningen och 5 § andra stycket *frånsett höjningen av beloppsgränsen 400 000 kronor till 800 000 kronor* den 1 juli 1989, i fråga om 5 § *andra stycket såvitt avser nämnda höjning av beloppsgränsen* den 1 juli 1990, och i övrigt den 1 januari 1990.

3. De nya föreskrifterna i 5 § första stycket fjärde meningen och 5 § andra stycket tillämpas inte i fråga om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg som avser tid före den 1 juli 1989.

3. De nya föreskrifterna i 5 § första stycket fjärde meningen och *de föreskrifter i 5 § andra stycket som träder i kraft den 1 juli 1989* tillämpas inte i fråga om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg som avser tid före den 1 juli 1989. *De nya föreskrifter i 5 § andra stycket som träder i kraft den 1 juli 1990 tillämpas inte i fråga om hustrutillägg eller kommunalt bostadstillägg som avser tid före den 1 juli 1990.*

4 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1962: 381) om allmän försäkring

1988/89:SfU8

Bilaga

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 6 § och 4 kap. 14 a § lagen (1962: 381) om allmän försäkring¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.
6 §²

Inom den allmänna försäkringen skall de beräkningar, som anges i denna lag, göras med anknytning till ett *basbelopp*.

Basbeloppet fastställs av regeringen för varje år och utgör 26 400 kronor multiplicerat med det tal (jämförelsetal) som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i november året före det som basbeloppet avser och prisläget i november 1987. Basbeloppet avrundas till närmaste hundratal kronor.

Basbeloppet fastställs av regeringen för varje år och utgör 26 400 kronor multiplicerat med det tal (jämförelsetal) som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i november året före det som basbeloppet avser och prisläget i november 1987. *Därvid skall bortses från de prisförändringar som följer av ändringar av den statliga fastighetsskatten, av indirekta skatter och av räntebidrag inom bostadsbidragssystemet, allt i den mån åtgärderna vidtagits för att finansiera den sänkning av den statliga inkomstskatten som genomförs åren 1990 och 1991.* Basbeloppet avrundas till närmaste hundratal kronor.

4 kap.
14 a §³

Utan hinder av föreskrifterna i 14 § andra stycket beräknas tillfällig föräldrapenning enligt 3 kap. 4 § första stycket

1. när den försäkrade skall uppbära tillfällig föräldrapenning för tid då annars havandeskapspenning eller föräldrapenning skulle ha uppburits, eller

2. i fall som avses i 3 kap. 10 c § första stycket 1 och 4 samt andra stycket.

2. i fall som avses i 3 kap. 10 c § första stycket 1 och 3 samt andra stycket.

1. Denna lag träder i kraft, i fråga om 4 kap. 14 a § den 1 januari 1990 och i fråga om 1 kap. 6 § den 1 januari 1991.

2. I fråga om 1 kap. 6 § gäller äldre bestämmelser för tid före ikraftträdandet. De nya bestämmelserna tillämpas första gången vid fastställande av basbeloppet för år 1991.

¹ Lagen omtryckt 1982: 120.

² Senaste lydelse 1988: 713.

³ Senaste lydelse 1987: 223.

5 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1988: 1465) om ersättning och ledighet för närståendevård

1988/89:SfU8

Bilaga

Härigenom föreskrivs att 9 § lagen (1988: 1465) om ersättning och ledighet för närståendevård skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §

Utan hinder av föreskrifterna i 8 § första stycket beräknas ersättning enligt 3 kap. 4 § första stycket lagen (1962: 381) om allmän försäkring

1. när någon skall uppbära ersättning för tid då annars havandeskapspenning eller föräldrapenning skulle ha uppburits, och

2. i fall som avses i 3 kap. 10 c § första stycket 1 och 4 samt andra stycket lagen om allmän försäkring.

2, i fall som avses i 3 kap. 10 c § första stycket 1 och 3 samt andra stycket lagen om allmän försäkring.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1990.